

SPRÁVA Z 10. MEDZINÁRODNEJ KONFERENCIE
O PRÁVE A JAZYKU

V dňoch 14. – 17. júna tohto roka sa v írskom mestečku Galway na atlantickom pobreží konala medzinárodná trojjazyčná konferencia na tému *Language Law and Language Rights: The Challenges of Enactment and Implementation* (Jazykové právo a jazykové práva: výzvy implementácie). Rokovacími jazykmi boli angličtina, francúzština a írčina (gaelčina).

Hlavný organizátor konferencie *International Academy of Linguistic Law – Académie internationale de droit linguistique* so sídlom v Montreale (Kanada) je medzinárodnou organizáciou založenou v r. 1984, ktorá združuje právnikov, jazykovedcov, predstaviteľov ostatných humanitných a spoločenských vied či iných odborníkov, ktorých zaujímajú problémy jazykovej rôznosti, jazykových práv, a najmä porovnávacie jazykové právo ako súčasť základných ľudských práv. Akadémia organizuje konferencie, kongresy, semináre a poskytuje aj právnojazykový servis. Má 500 členov a na jej čele je právnik s talianskym menom Joseph-G. Turi. Spoluorganizátormi konferencie boli Írska štátna univerzita v Galway a Írske stredisko pre ľudské práva.

Do 80 účastníkov z vyše 20-tich krajín vrátane Slovenska sa na šiestich plenárnych zasadnutiach a v takmer tridsiatich sekciách – čo z tejto jubilejnej konferencie urobilo skutočný medzinárodný kongres – sústredilo na rôzne aspekty používania jazykov: od menšinových cez regionálne a ohrozené až po štátne. V tomto zmysle voľba miesta konferencie nemohla Írsko obísť, keďže práve z írskej iniciatívy bol založený Európsky úrad pre menej rozšírené jazyky (*European Bureau for lesser used Languages*) so sídlom v Baile Átha Cliath (Dublin), ktorý dnes úzko spolupracuje s Komisiou, Európskym parlamentom a Radou Európy. A írčina, ktorej skorý zánik sa ešte nedávno predpovedal, má dnes štatút úradného jazyka, v ktorom Íri vidia hlavnú oporu svojej identity.

Na 1. plenárnom zasadnutí vystúpili predstavitelia dvoch medzinárodných organizácií, ktorých poslaním je aj ochrana jazykových práv: Ph. Blair, riaditeľ Direktoriátu kooperácie miestnej a regionálnej demokracie z Rady Európy, a D. Hadžiomrović(ová), právna poradkyňa Vysokého komisára pre národnostné menšiny pri OBSE.

2. plenárne zasadnutie bolo venované expertíze a vypracovaniu jazykovej politiky v Kanade v r. 1960 – 1980. V jeho rámci vystúpili M. Hayday z Univerzity Mount Allison (*Between politicians and parents. The role of expert testimony in the development of official languages in Canadian education*), M. Martel z Yorkskej univerzity (*Work in the Wings: The Ontario Advisory Committee on Confederation and Ontarian Linguistic Policy*), M. Pâquet z Lavalovej univerzity a S. Savard, dok-

torand z tej istej univerzity (*The role of Elite Franco-Ontarians in the transformation of the Canada's symbolic order between 1963 and 1982*).

3. plenárne zasadnutie bolo vyhradené Fernandovi de Varennes, profesorovi na Murdochovej univerzite, Austrália (*Implementing International Language Rights Standards: Challenges, Difficulties and Possibilities*).

Na 4. plenárnom zasadnutí, venovanom jazykovému plánovaniu a jazykovým právam v cezhraničnej perspektíve, vystúpili Teresa I. McCarty(ová) zo Štátnej arizonskej univerzity (*Language Education Planning and Policies by and for Ingenious Peoples – Challenges and Possibilities in the Native American Context*), T. Borgojačková zo Štátnej chakázskej univerzity (*Language Status, Politics and Linguistic Rights in Russia*), Sonja Novak(ová)-Lukanovič(ová) z Ústavu etnických štúdií v Lubľani (*Language Diversity in border Regions in Slovenia – Recent Research and Implications for Language Rights*) a T. Wiley z Arizonskej štátnej univerzity (*Language Rights and Educational Equity in English-Only Arizona*). V rámci témy tohto zasadnutia vystúpil v sekcii aj pisateľ týchto riadkov s príspevkom *Menšinové jazyky medzi právom a politikou: jazykové práva vo svetle Rámcového dohovoru na ochranu národnostných menšín (Les langues minoritaires entre le droit et la politique: les droits linguistiques à la lumière de la Convention-cadre)*.

5. plenárne zasadnutie zaplnili vystúpenia W. Schabasa, riaditeľa Írskeho strediska pre ľudské práva v Galway a Josepha-G. Turiho, spomínaného generálneho tajomníka Medzinárodnej akadémie jazykového práva.

6. plenárne zasadnutie bolo venované prezentácii zborníka z predchádzajúcej 9. medzinárodnej konferencie o jazykovom práve (*Law, Language and Linguistic Diversity*), konanej v Pekingu v r. 2004, a záverom konferencie. Účastníci konferencie odhlasovali dokument adresovaný UNESCO, v ktorom naň apelujú, aby sa prijal Medzinárodný dohovor o jazykovej rôznosti, a to podľa vzoru už jestvujúceho Dohovoru o kultúrnej rôznosti (*International Convention on Cultural Diversity*) z r. 2005. Pripájame jeho anglickú verziu návrhu v očakávaní oficiálneho prekladu, ktorý by malo urobiť MZV SR.

Bohatstvom každej konferencie či kongresu sú, pravda, sekcie, no na referovanie o nich tu, žiaľ, nie je miesto; vystúpenia v sekciách budú uverejnené v ďalšom zborníku. Dodajme aspoň v stručnosti, že za aktivitami Medzinárodnej akadémie jazykového práva iste stoja snahy Kanady „zviditeľniť“ sa, propagujúc vo svete svoju koncepciu i prax multikulturalizmu. Treba konštatovať, že za dvadsať rokov existencie sa jej podarilo stať sa partnerom medzinárodných organizácií, a to tak regionálnych, ako aj svetových. Existencia jazykov je fakt. Ako však zosúladiť rôznosť jazykov s hegemoniou jedného či dvoch? Ako hlásať multilingvizmus, a zároveň sa vyhnúť Babylonu? Nebola to práve jazyková rôznosť, ktorá nedovolila dostať Babylonskú vežu? A bližšie k nám: Neprispeľa podobná nevládnutá jazyková rôznosť k pádu Sovietskeho zväzu? Otázky zostávajú aj po tejto konferencii.

Ďalšia, 11. medzinárodná konferencia o jazykovom práve sa bude konať v septembri 2008 v Lisabone.

Jozef Sivák